

grens te trekken is tusschen wilde en tamme dieren en tusschen in het wild voorkomende en gekweekte planten van eenzelfde soort. Vluchten tamme huishoenders soms niet de wildernis in om zich onder de wilde stamgenooten te mengen? Er is in Kaoer zelfs een methode in zwang om wilde boschhanen te vangen, die gebaseerd is op de aantrekkingskracht van tamme en wilde soortgenooten onderling. Een tamme haan — niet alle exemplaren zijn daarvoor evenwel geschikt, slechts degenen die nog dicht bij den wilden stamvorm staan — wordt temidden van een kring listig aangebrachte strikken aan een poot losjes vastgebonden. Door het gekraai worden de wilde hoenders (*Gallus gallus bankiva* TEMM.) gelokt en in de strikken gevangen.

Wij hebben in deze gevallen te doen met zeer extensief gebruik van natuurrijdommen, zooals zoo vaak op menig gebied in primitieve, dun bevolkte streken opgemerkt kan worden.

Literatuur. — F. J. APPELMAN, De Baloeran („Natuur in Indië”, Album v. Natuurmonumenten in Ned. Indië, Batavia-C., 1937). K. W. DAMMERMAN, On the occurrence of wild buffaloes in Java and Sumatra (Treubia 14, Dec. 1934). J. MERKENS, Bijdrage tot de kennis van den karbouw en de karbouwenteelt in Nederlandsch-Oost-Indië, diss. Utrecht 1927. F. W. RAPPARD, Naar de nieuwe meren van Soeoh (De Tropische Natuur 25, 1936, 7). H. J. V. SODY, Enkele eerste aantekeningen over de sporen der Javaansche zoogdieren (Tectona, 29, 1936, 245 — 247).

Tjepoe.

F. W. RAPPARD.

PILEA PEPLOIDES ALS SLOKANPLANT

Fig. 1. *Pilea microphylla* even boven het water, langs een gemetselden slokanrand te Buitenzorg.
foto v. d. schr.]

Dat men jaren lang in zijn onmiddellijke omgeving merkwuurwaardige planten over het hoofd kan zien, bewijst wel de ontdekking in Augustus 1941 van *Pilea peploides* in de slokan te Buitenzorg en elders.

Volgens het verzamelde materiaal in het Herbarium kwam *Pilea peploides* slechts voor op het Diëng Plateau, op enkele bergen in Oost-Java (als een teer kruid in het tjemara-naaldendek) en voorts in Zuid Celebes. Al deze vindplaatsen waren gelegen boven 1800 m zeehoogte. Ik zag *P. peploides* dan ook aan voor een zuivere indigeen.

Bij het vinden van deze plant op enkele erven te Buitenzorg tusschen grint, langs slokan en tegen den voet van muurtjes, bleek het echter noodzakelijk het materiaal van de gewone *Pilea microphylla* (fig. 1) nogmaals te verifiëren. Daarbij kwam aan het licht, dat *Pilea*

peplodes vroeger reeds enkele malen in West-Java op dgl. standplaatsen in de nabijheid van menselijke woningen was aangetroffen, op omstreeks 500—900 m zeehoogte. Dat materiaal was indertijd abusievelijk als *Pilea microphylla* gedetermineerd. De laagste standplaats is echter thans nog steeds Buitenzorg, op ca 250 m zeehoogte. Daar—en bv. ook te Tjikopoh op 900 m—groeit *Pilea peplodes* steeds met *P. microphylla* bijeen. Oppervlakkig gezien kan men de beide kruidjes met elkaar verwarren en daarom leek het mij wel de moeite waard de aandacht van de lezers op deze planten te vestigen.

De verschillen blijken voldoende uit fig. 2, waar ze naast elkaar zijn afgebeeld.

Bij *Pilea peplodes* zijn de bladeren van ieder bladpaar weliswaar niet even groot, doch bij lange na niet zóó sterk in grootte verschillend als bij *P. microphylla*. Hun vorm is omgekeerd-eivormig (bij *P. microphylla* is de bladvorm omgekeerd eivormig-langwerpig). Zij zijn rondom den stengel geplaatst met de neiging een bladmozaiek te vormen. De stengeltjes staan rechtop of zijn opstijgend, doch zijstengels en hoofdstengel zijn rondom afstaand en niet—zooals bij *P. microphylla*—duidelijk in één vlak gerangschikt, waardoor de horizontaal uitgespreide takken van de laatste soort zoo'n typisch veervormig uiterlijk verkrijgen. Duidelijk is te zien in fig. 2, dat zoo'n „veer” van *P. microphylla* zijn habitus verkrijgt door een groot aantal kleine blaadjes, die alle gaatjes in het bladmozaiek opvullen. Die kleine blaadjes behoren grootendeels tot ontwikkelde okselspruiten, die echter niet tot zijtakken uitgroeien! Deze okselspruiten staan náást de okselstandige bloeiwijze. Bij *Pilea peplodes* ontbreken deze okselstandige bladspruiten vrijwel.

In het kort nogmaals samengevat kan men de soorten dus gemakkelijk uit elkaar houden aan den bladvorm, mate van ongelijkheid der tegenoverstaande bladeren, wijze van vertakking en al of niet voorkomen van talrijke bebladerde okselspruiten.

Daar ik ervan overtuigd ben, dat men *Pilea peplodes* bijna altijd over het hoofd heeft gezien, ben ik zeer benieuwd wat belangstellende lezers zullen vinden. Tot nu toe is *P. peplodes* bekend van Sumatra (Sibolangit), West-Java (Buitenzorg, Tjibadak, Tjikopoh), Midden-Java (Diëng, Soembing), Oost-Java (Jang, Ardjoeno), Lombok (Rindjani) en Zuid-Celebes (Bonthain).

Buiten Ned.-Indië is *P. peplodes* bekend van Britsch- en Achter-Indië, Oost-Azië en Oceanië. Vermoedelijk komt ze in de Philippijnen voor onder den naam *P. humilis*; door MIQUEL werd ze vroeger als *P. pygmaea* beschreven.

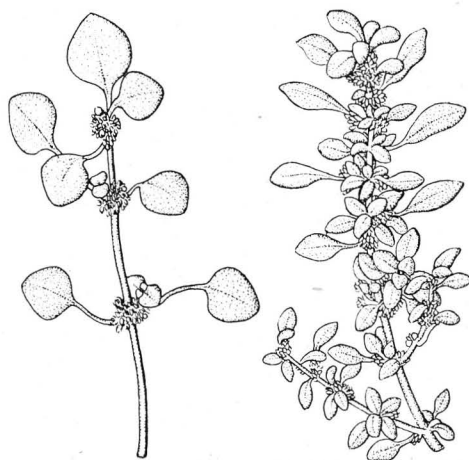

Fig. 2. Links: *Pilea peplodes*; rechts: *P. microphylla* Vergr. $\times 2$.